

พุทธวิธีการเผยแผ่พุทธศาสนาในสื่อออนไลน์ ยุค 5 G*

BUDDHIST METHODSTHE PROPAGATION OF BUDDHISM IN ONLINE MEDIA 5G ERA

พระรุ่งตะวัน สิริวัฒน (แดงบุญเรือง)

PhraRungtawan siriwanno (Daengbunrueang)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: Rungtawan00740@gmail.com

วันที่รับบทความ : 8 สิงหาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 25 สิงหาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 26 สิงหาคม 2566

Received 8 August 2023; Revised 25 August 2023; Accepted 26 August 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพุทธวิธีการเผยแผ่พุทธศาสนาสู่สื่อออนไลน์ พบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสื่อออนไลน์ทำให้ผู้คนเข้าถึงง่ายและสะดวกขึ้นและเป็นที่ยอมรับ เช่น ในเฟซบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ ทวิตเตอร์ และเว็บไซต์ โดยใช้เป็นวิดีโอ ภาพนิ่ง และเป็นช่องทางที่สำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ตามยุคสมัย ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว พุทธศาสนิกชนส่วนมากใช้ชีวิตในโลกออนไลน์มากขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีทั้งด้านบวก ด้านลบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์ด้วย การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคสื่อออนไลน์มีวิธีการหลายวิธี แต่ไม่ว่าจะเผยแผ่ด้วยวิธีการใดๆ ที่สำคัญนักเผยแผ่ต้องมีพุทธวิธีในการสอนโดยเริ่มจาก ปรัชญาขั้นพื้นฐานและเป็นสิ่งสำคัญของผู้เผยแผ่ ได้แก่ โอวาท 3 ประการ หลักประโยชน์ 3 และหลักไตรสิกขา ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นสิ่งสำคัญ

Citation:

* พระรุ่งตะวัน สิริวัฒน (แดงบุญเรือง). (2566). พุทธวิธีการเผยแผ่พุทธศาสนาในสื่อออนไลน์ ยุค 5 G. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 1(4), 31-46.

PhraRungtawan siriwanno (Daengbunrueang). (2023). Buddhist Methodsthe Propagation of Buddhism in Online Media 5g Era. Modern Academic Development and Promotion Journal. 1(4), 31-46.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/madpiadp.2023.12>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/about/editorialTeam>

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสื่อออนไลน์เป็นช่องทางที่เหมาะสมกับบุคคลที่ไม่มีเวลาในการปฏิบัติ ฟังธรรม เพื่อจะได้ทำความดีละเว้นจากการทำความชั่ว นั่นเอง

คำสำคัญ: สื่อออนไลน์, พุทธวิธีการ, เผยแผ่, พุทธศาสนา

Abstract

The academic article has the objective to study methods of propagating Buddhism through online media found propagating Buddhism through online make it easier and more convenient for people to access and become popular, such as on Facebook, LINE, YouTube, Twitter and websites, using it as a video, still image, and is an important channel for propagating Most Buddhists live an ever-increasing online life using technological devices such as computers and mobile phones. These have both positive and negative sides, depending on the user of the technology device or online media as well. There are many ways to propagate Buddhism in the age of online media. but no matter what means of propagation More importantly, missionaries must have a Buddhist way of teaching starting from The fundamental and important philosophy of the missionaries are the 3 sermons. Principles of Benefits 3 and Principles of Trisikkha which can be said It is important in the propagation of Buddhism. And the propagation of Buddhism through online media is a suitable channel for those who do not have time to practice and listen to the Dharma in order to do good deeds and refrain from doing bad deeds.

Keywords: Social Media, Buddhist method, Propagation, Buddhism

บทนำ

สมัยพุทธกาลหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว พระองค์ทรงได้เสด็จออกเผยแผ่พระสัจธรรมตามที่พระองค์ได้ตรัสรู้แก่เวไนยสัตว์ ผู้ที่มีปัญญาสมควรแก่การรับรู้รับฟังจนมีผู้สำเร็จเป็นอนุพุทธเป็นจำนวนมากด้วยพระมหากรุณาธิคุณในหมู่สัตว์ พระองค์ทรงเสด็จดำเนินเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยในระยะแรกพระองค์เสด็จออกเผยแผ่พระองค์เดียว เมื่อมีสาวกมากขึ้นก็ให้พุทธสาวกออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วย ทำให้พุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและแผ่ขยายไปในชมพูทวีปอย่างรวดเร็วในทุกแห่งหนที่พระองค์ทรงประกาศพระสัจธรรมแก่หมู่สัตว์ได้รู้แจ้งในธรรม ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธการนั้นมีรูปแบบการเผยแผ่อยู่หลายรูปแบบได้แก่การปฏิบัติตนให้น่าเลื่อมใส การสนทนา การแนะนำ การตอบปัญหาข้อข้องใจ และการแสดงธรรมโดยตามลำดับ ในช่วงแรกการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น เริ่มต้นด้วยพระภิกษุที่เป็นพระอรหันต์เพียง 60 องค์ ออกเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนจนพุทธศาสนาแพร่หลายในแคว้นต่าง ๆ มีประชาชนศรัทธาเลื่อมใสและอุทิศตนเป็นพุทธสาวก นับถือพระพุทธศาสนาจำนวนมากมาย พระพุทธองค์มิได้จำกัดบุคคลในการเทศน์สอนว่าเป็นชนชั้นวรรณะใด เพศใด อาชีพใด หรืออายุวัยใด ทรงแสดงธรรมแก่บุคคลทุกระดับ ไม่จำกัดขอบเขต หากเขามีความสามารถที่จะรับรู้ธรรมได้ ก็ทรงให้โอกาสเสมอจนมีพุทธศาสนิกชนทุกระดับ ตั้งแต่พระราชามหากษัตริย์ จนถึงคนอนาถา ทั้งวรรณะพราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ศูทร และจันทราล พุทธธรรมได้แทรกซึมอยู่ในบุคคลทุกกลุ่ม ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ สิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ถูกเปิดออกด้วยหลักการของพุทธศาสนา จึงถือได้ว่าเป็นการเผยแผ่สิ่งที่ดีงามเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวโลกโดยแท้ พระพุทธองค์ส่งพระสาวกออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาครั้งแรกโดยวิธีปากต่อปาก การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยก่อน ทำกันหลายรูปแบบ เช่น การปฏิบัติตนให้น่าเลื่อมใส การกล่าวคำที่เหมาะสม และตอบปัญหาธรรมะต่าง ๆ โดยที่พระพุทธเจ้าทรงประทานหลักการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาและให้พระสาวกได้ยึดหลักมาปฏิบัติ และชี้แจงให้เข้าใจในหมวดธรรมนั้น ๆ มีจิตที่เมตตาอนุเคราะห์ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นในลาภสักการะ จากนั้นค่อยพัฒนาตามยุคตามสมัย

ในสมัยปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยใช้สื่อต่าง ๆ เป็นตัวกลางมากมาย เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ยูทูป เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน

โดยทั่วไปว่าเข้าถึงง่าย แพร่หลายได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงทุกพื้นที่ หรือจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นยุคของอินเทอร์เน็ตหรือยุคสื่อออนไลน์ ก็ไม่ผิด เพราะสามารถติดต่อกันทุกมุมโลกมีความสำคัญมากในปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเผยแพร่คำสอนอย่างมาก และได้รับความนิยมจากประชาชน เพราะเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ทั้งในด้านรูปภาพและเสียงก็สามารถทำได้ การรับข้อมูลข่าวสารเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ สามารถรับข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงคำสอนผ่านทางสื่อออนไลน์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้โดยสะดวกทุกที่ทุกเวลา และการเผยแพร่ธรรมคำสอนทางสื่อออนไลน์ในปัจจุบันทำให้ผู้คนได้ประโยชน์มากมาย ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า เธอทั้งหลาย จงเที่ยวไปสู่ที่จาริก เพื่อประโยชน์แก่ชนหมู่มาก เพื่อความสุข แก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย (ที.ม. 10/141/146-147) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) นี่คือเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเผยแพร่พระธรรมคำสอน

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เพื่อให้ทราบพุทธวิธีการเผยแพร่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาเป็นที่ขัดเกลาจิตใจของพุทธศาสนิกชน และเป็นประโยชน์แก่สังคมและคณะสงฆ์ด้านการเผยแพร่ของพระภิกษุสงฆ์ซึ่งการเผยแพร่ธรรมะนั้นทำได้หลายวิธี เช่น การเทศนาปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม สนทนาธรรม การสอนจิตภาวนา การเทศนาสั่งสอนประชาชน เป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ผู้เขียนมองว่าการเผยแพร่คำสอนต้องให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย จึงเขียนบทความนี้ขึ้นมาและหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน สืบไป

ความหมายและประเภทของสื่อออนไลน์

ปัจจุบัน ยุคดิจิทัลอินเทอร์เน็ตถูกใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก มีเว็บไซต์ต่าง ๆ มากมาย และการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือสื่อออนไลน์จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ในโลกยุคปัจจุบันนี้ ดังนั้นเราควรทำความเข้าใจกับสิ่งเหล่านี้ให้มากขึ้น ซึ่งจะได้อธิบายเป็นลำดับดังนี้

ความหมายของสื่อออนไลน์

สื่อออนไลน์ หรือ Social Media หมายถึง สื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสาร ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่างๆ ไปยังผู้รับสาร ผ่านเครือข่ายออนไลน์ โดยสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยกันเอง อาจจะเป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในปัจจุบัน โดยจะถ่ายทอดเรื่องราว เหตุการณ์ บทความ ประสบการณ์ รูปภาพ วิดีโอ และเพลง แล้วนำมาแบ่งปันเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสาร ประสบการณ์ และพูดคุยให้ผู้ใช้สื่อออนไลน์ ในเครือข่ายของตนได้รับรู้ ทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง กับคนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้ประโยชน์ร่วมกัน (พระธงชัย สุนทรจากร (ธนวัฒน์กุล), 2561 : 12) ในทางเทคนิค สื่อออนไลน์จะหมายถึงโปรแกรมกลุ่มหนึ่งที่ทำางานโดยใช้พื้นฐานและเทคโนโลยีของเว็บ 2.0 เช่น บีโอบ นอกจากจะใช้เพื่อการส่งหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันแล้ว เทคโนโลยีสื่อสังคมยังช่วยให้เหล่าผู้ใช้สามารถทำกิจกรรมที่สนใจร่วมกันด้วย. กลุ่มบุคคลที่ติดต่อสื่อสารกันโดยผ่านสื่อสังคมดังกล่าว เรียกว่า "เครือข่ายออนไลน์" (social network). ในเครือข่ายสังคม กลุ่ม "เพื่อน" หรือ "ผู้ติดต่อกัน" มักจะแลกเปลี่ยนบทสนทนากันอย่างสั้น ๆ และเป็นกันเอง. โดยทั่วไปซอฟต์แวร์ที่ให้บริการเครือข่ายสังคมจะเปิดโอกาสให้กลุ่มเพื่อน ๆ วิพากษ์วิจารณ์กันเองได้ ส่งข้อความส่วนตัว และเข้าไปอ่านข้อความของเพื่อน ๆ ในกลุ่มได้ ซอฟต์แวร์บางประเภทจะสามารถให้เพื่อน ๆ นอกจากนี้ เพื่อนบางคนก็อาจจะสร้างโปรแกรมย่อย ๆ ขึ้นมาให้ใช้ร่วมกันได้ เช่น เล่นเกม ถามปัญหา ทำให้บางคนมีผู้สมัครเข้ามาเป็นเพื่อนด้วยมากมาย (วิกิพีเดีย, 2566)

ดังนั้น สื่อออนไลน์ คือ สื่อข้อมูล ภาพ มัลติมีเดีย หรือสื่อดิจิทัล สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ช่องทาง การติดต่อแบบสามารถโต้ตอบหรือแบ่งปันสื่อร่วมกันผ่านระบบอินเทอร์เน็ต หรือระบบเครือข่าย ทั้งนี้ คนทั่วไปสามารถสื่อสาร นำเสนอ แบ่งปันและเผยแพร่แบ่งปันข้อมูลออกสู่สาธารณะติดต่อร่วมกันของบุคคลทั่วทุกมุมโลก

ประเภทของสื่อออนไลน์

ประเภทเทคโนโลยีในการสื่อสารหรือสื่อออนไลน์ที่ผู้คนนิยมใช้มากมิตั้งต่อไปนี้

Facebook (เฟซบุ๊ก) คือ บริการบนอินเทอร์เน็ตบริการหนึ่ง ที่จะทำให้ผู้ใช้สามารถติดต่อสื่อสารและร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือหลาย ๆ กิจกรรมกับผู้ใช้ Facebook คน

อื่น ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งประเด็นถามตอบในเรื่องที่สนใจ, โพสต์รูปภาพ, โพสต์คลิปวิดีโอ, เขียนบทความหรือบล็อก, แชทคุยกันแบบสด ๆ เล่นเกมส์แบบเป็นกลุ่ม (เป็นที่นิยมกันอย่างมาก) และยังสามารถทำกิจกรรมอื่น ๆ ผ่านแอปพลิเคชันเสริม (Applications) ที่มีอยู่อย่างมากมาย ซึ่งแอปพลิเคชัน ดังกล่าวได้ถูกพัฒนาเข้ามาเพิ่มเติมอยู่เรื่อย ๆ

ไลน์ (Line) คือ Application สำหรับการสื่อสารยอดนิยม เนื่องจากมีความสามารถที่หลากหลาย และทำงานได้บนหลากหลายอุปกรณ์ ไม่ว่าจะเป็น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรือแม้กระทั่งบนเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับความสามารถเด่น ๆ ที่ทำให้ Line มีความแตกต่างจาก Application สื่อสารอื่น ๆ ก็คือ รูปภาพตัวการ์ตูนสื่ออารมณ์ที่เรียกว่าสติ๊กเกอร์ ประโยชน์ของมันคือช่วยให้ลด ปริมาณการพิมพ์ข้อความ และช่วยสร้างความแปลกใหม่ในการสนทนาได้เป็นอย่างดี

Twitter (ทวิตเตอร์) คือ เครือข่ายสังคมออนไลน์อีกค่ายหนึ่ง เน้นความเรียบง่ายและรวดเร็ว Twitter มันเร็วขนาดที่ว่า ถ้าเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นแล้วเราทวิตไป คนที่ฟอลโลว์เราจะเห็นข้อความ นั้นแทบจะทันทีที่เราทวิตเลยทีเดียว อย่างซ้ำเลื้อยกันไม่เกินนาที ต่างกับ Facebook ที่อะไรซัก อย่างจะโผล่มาบนนิวฟีดต้องผ่านอัลกอริทึม กรองข้อมูลต่าง ๆ มากมาย ทำให้ข้อมูลมาถึงช้าไป รวมถึง โฆษณาต่างๆด้วย

Youtube (ยูทูบ) คือ เว็บไซต์ที่ให้บริการแลกเปลี่ยนภาพวิดีโอระหว่างผู้ใช้ได้ฟรี โดยนำเทคโนโลยีของ Adobe Flash Playerมาใช้ในการแสดงภาพวิดีโอ โดยผู้ใช้สามารถเข้าดูวิดีโอต่างๆ พร้อมทั้งเป็นผู้อัปโหลดวิดีโอ ผ่าน Youtube ผู้ใช้จะสามารถใส่ภาพวิดีโอเข้าไปแบ่งปันภาพวิดีโอให้คนอื่นดูด้วย แต่หากไม่ได้สมัครสมาชิกก็สามารถเข้าไปเปิดดูภาพวิดีโอที่ผู้ใช้คนอื่น ๆ ใส่ไว้ใน Youtube ได้ แต่ไม่สามารถเป็นผู้อัปโหลดวิดีโอได้

เว็บไซต์ คือ สื่อนำเสนอข้อมูลบนเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือคือการรวบรวม หน้าเว็บเพจหลายหน้า ซึ่งเชื่อมโยงกันผ่านทางไฮเปอร์ลิงก์ ซึ่งต้องเปิดด้วยโปรแกรมเฉพาะทางที่เรียกว่า Web Browser โดยถูกจัดเก็บไว้ในเวิลด์ไวด์เว็บ และเว็บไซต์นั้นถูกสร้างขึ้นด้วยภาษาทางคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า HTML (Hyper Text Markup Language) และได้มีการพัฒนาและนำภาษาอื่น ๆ เข้ามาร่วมด้วย (พระครูสังฆรักษ์พิทยาณโร (ปิยวรากุล), 2561: 48-49)

ดังนั้น สื่อออนไลน์ (Social Media) หรือ สาร คือสิ่งที่แสดงเรื่องราวที่แสดงออกโดยใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ก็ตามที่สามารถทำให้เกิดความรู้ร่วมกันได้ หรือเป็นสาระเกิดขึ้นต่อเมื่อมีผู้ส่งสารเกิดความคิดที่จะถ่ายทอดความรู้นั้นไปสู่การรับรู้ของผู้อื่น (ผู้รับสาร) หรือสารนี้อาจจะเป็นทั้ง วิดีโอ คำพูด รูปภาพ ตัวหนังสือ เครื่องหมาย และกิริยาท่าทางต่าง ๆ

การใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การทำให้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ขยายกว้างขวางออกไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 478) ให้เป็นที่แพร่หลายและเป็นที่รักต่อสาธารณชน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาดำเนินการมาตามลำดับ โดยใช้อุปกรณ์ของแต่ละยุคแต่ละสมัยพอมาถึงปัจจุบัน เมื่อโลกเจริญมากขึ้นจึงมีพัฒนาการ ในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนในรูปแบบของเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์มากขึ้น จึงพอจะแบ่งการเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกเป็น 5 ยุค คือ

- (1) ยุคการสื่อสารโดยคำพูดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาใช้วิธีมุขปาฐะ
- (2) ยุคการสื่อสารโดยการเขียนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยเขียนตามผนังถ้ำ จารึกลงใบลาน
- (3) ยุคการสื่อสารโดยการพิมพ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยการพิมพ์ หนังสือพระไตรปิฎก คัมภีร์ ตำราทางพระพุทธศาสนา
- (4) ยุคการสื่อสารโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางวิทยุโทรทัศน์
- (5) ยุคการสื่อสารโดยโทรคมนาคมและเทคโนโลยีดิจิทัล มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางดาวเทียม และอินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์

ในปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทำได้หลายวิธีซึ่งต่างจากสมัยก่อน โดยใช้สื่อต่าง ๆ มากมาย เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ยูทูบ เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า สามารถเผยแผ่ได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงทุกพื้นที่ หรือจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นยุคของอินเทอร์เน็ตก็ ไม่ผิด สามารถติดต่อกันทุกมุมโลก สื่อมวลชนมีความสำคัญมากในปัจจุบัน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และได้รับความนิยม

จากประชาชน เพราะเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงผู้ชมในรูปของภาพและเสียง ก็สามารถทำได้ การรับข้อมูลข่าวสารเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษยชาติ สามารถรับข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ สังคมไทยมีความสัมพันธ์กับเทคโนโลยีสื่อออนไลน์ ด้านข่าวสารข้อมูลหรือตัวข่าวสารข้อมูลโดยผู้รับข้อมูลทางสื่อ แบ่งได้ 4 ประเภท คือ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2540: 44)

1) พวกตื่นเต้น คนกลุ่มนี้คิดว่าเราเห็นทันสมัยได้เสพข่าวสารที่ใหม่ๆแปลก ๆ มีของใหม่ ๆ เข้ามาเราได้บริโภค แต่สัมผัสกับข่าวสารและเรื่องราวต่าง ๆ อย่างผิวเผิน เรียกว่าตกอยู่ในกระแส ถูกกระแสพัดพาไหลไปเรื่อย ๆ ไม่เป็นตัวของตัวเอง

2) พวกตามทัน คนพวกนี้ก็ภูมิใจว่าเราทันแล้ว ข่าวเกิดที่ไหน ๆ รู้หมดแผ่นดินไหว เกิดอะไรที่ไหนรู้ทันหมด ตามทันแต่ไม่รู้ทันพวกนี้เยอะ รู้ตามข่าว แต่ไม่เข้าถึงความจริงของมัน

3) พวกรู้ทัน ในกลุ่มนี้นอกจากตามทันแล้ว ยังรู้เข้าใจ เท่าทันมันด้วย ว่ามันเป็นมาอย่างไร มีคุณมีโทษ มีข้อดีข้อเสียอย่างไร จะมีทำอย่างไร ให้ได้ประโยชน์โดยไม่ถูกครอบงำ

พระสงฆ์ก็หลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการเสพเทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์ไม่ได้ แต่เมื่อต้องเป็นผู้เสพจะเสพอย่างไร ทำอย่างไรจึงจะรู้เท่าทันและอยู่เหนือเทคโนโลยีสื่อออนไลน์ จะได้สาระสำคัญจึงอยู่ที่การศึกษาค้นคว้าเพื่อให้รู้เท่าทันเพื่อรักษาคำสอนธรรมวินัยของพระพุทธศาสนาไว้ และนำเสนอข้อเท็จจริงให้สังคมได้รับรู้คำสอนของพระพุทธศาสนาที่ใกล้เคียงกับเรื่องของเทคโนโลยีสื่อออนไลน์น่าจะเทียบได้กับ เรื่อง อิทธิปาฏิหารย์ ก็ว่าได้

ผลกระทบของการใช้สื่อออนไลน์

กระแสจากการพัฒนาสื่อออนไลน์นั้น มีผลกระทบทั้งต่อพุทธศาสนาและสังคมโดยรวม อันสืบเนื่องมาจากการใช้สื่อออนไลน์ย่อมเกิดผลบวกและผลลบดังต่อไปนี้

ผลกระทบด้านบวก คือ

1. ผลกระทบการศึกษาพระสงฆ์ไทย คือ มีผลสัมฤทธิ์ในการสอนธรรมะการ เรียนบาลีและสามัญได้มากกว่าในยุคที่ไม่มีระบบสารสนเทศ เพราะพระสงฆ์และสามเณรสามารถโหลดการเรียนการสอนบาลีและสามัญจากยูทูปเพื่อประหยัดค่าเดินทางไปเรียนตามสถานที่วัดต่าง ๆ

2. ผลกระทบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในช่องทางดิจิทัล เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ เว็บไซต์ ได้รวดเร็วเข้าถึงบุคคลทั้งในประเทศและต่างประเทศในการได้ศึกษาพระพุทธศาสนาได้มากขึ้น

และมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น เพราะในช่องทางดิจิทัล สามารถสนทนาธรรม และตอบกระทู้ต่าง ๆ ให้กับบุคคลที่สงสัยในธรรมนั้นได้ดี

3. ผลกระทบด้านศีลธรรม ทำให้เยาวชนและวัยรุ่นที่ไม่มีโอกาสเข้าวัดได้ศึกษาผ่านช่องทางยูทูบ โดยใช้สื่อแบบมัลติมีเดีย ทำให้เข้าถึงสภาวะต่าง ๆ เช่น สื่อความกตัญญูต่อพ่อแม่ บาบปญฺญคุณุโทษ หรือผลจากการทำแท้ง ติดยาเสพตติ เมื่อเห็นสื่อมัลติมีเดียก็ละอายกับบาปที่ได้ทำไปเป็นต้น

4. ผลกระทบการแจ้งข่าวสารคณะสงฆ์ ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารในเรื่อง ผลการประชุมต่าง ๆ และแจ้งข่าวงานในพระพุทธศาสนาได้เร็วขึ้น ประหยัดเวลาในการเดินทาง

ผลกระทบด้านลบ คือ

1. ย่อมเกิดผลกระทบจากการใช้การใช้งานของพระสงฆ์ในสังคมดิจิทัลคือการโพสต์ภาพหรือแชร์สิ่งที่ไม่ดีในสังคมโซเชียลต่าง ๆ ทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความเสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนา

2. ย่อมเกิดผลกระทบ เรื่องเวลา ทำให้พระสงฆ์และสามเณรไม่ได้รู้จักการแบ่งเวลาทำกิจกิลส ภายในและภายนอก เช่น การทำกิจวัตรของสงฆ์ การทำสมาธิ เพื่อไปหาแหล่งความรู้จริงที่พระพุทธเจ้าได้บรรลุ

3. ย่อมเกิดผลกระทบการรักษาพระธรรมวินัย เช่นพระสงฆ์และสามเณรใช้สื่อโซเชียลในด้านที่เป็นภัยต่อเพศสมณะ คือการสนทนากับสตรีในเรื่องที่ไม่เหมาะสมต่อพระธรรมวินัย

ดังนั้นการนำสื่อออนไลน์มาใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดประโยชน์ในการเผยแผ่พุทธศาสนา เพราะหากจะใช้วิธีการเผยแผ่พุทธศาสนาแบบเดิมอาจเข้าไม่ถึงสังคมยุคใหม่หรือคนรุ่นใหม่ก็ไม่ได้ เพราะสังคมสมัยปัจจุบัน ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาไปปฏิบัติธรรม ฟังเทศน์หรือศึกษาพระธรรมคำสอนที่วัดเหมือนสมัยอดีตที่ผ่านมา การเผยแผ่พระธรรมคำสอนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถทำให้เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและกว้างขวางมากที่สุด ไม่จำกัดเวลา และสถานที่ ผู้ใช้อยู่ที่ไหนเวลาใดก็สามารถที่จะเข้าไปศึกษาพระธรรมคำสอนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นที่ทำงาน ที่บ้าน หรืออยู่ในต่างประเทศก็ตาม แต่ต้องคำนึงถึงด้านลบของการใช้สื่อออนไลน์ด้วย

พุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สื่อออนไลน์

ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ได้รับความนิยมจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนมากและเป็นอีกช่องทางในการเผยแผ่พุทธธรรมคำสอนเนื่องจากเป็นช่องทาง ที่สะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร นอกจากนี้สื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายของคนทั่วโลกที่สามารถเชื่อมถึงกันและมีปฏิสัมพันธ์กันบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์จึงเข้าไปมีอิทธิพลต่อความคิด ทศนคติ วิธีชีวิต และพฤติกรรมของประชาชน ในปัจจุบันอย่างมาก (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559: 33) ผู้เขียนได้นำคตินิเทศธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ในสื่อออนไลน์ดังต่อไปนี้

1. โอวาทปาติโมกข์ อันเป็นหัวใจสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

หลักการในการเผยแผ่ของพระพุทธเจ้านั้น เมื่อพระองค์มีพระประสงค์จะประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ประชาชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องล้มล้างความเชื่อเดิมที่เขามีอยู่ให้หมดสิ้นไปเสียก่อน แต่การที่จะเอาลัทธิต่าง ๆ ที่ประชาชนมีความเชื่อฝังใจอยู่แล้วมิใช่ทำได้ง่ายเลยจะต้องมีเทคนิคหรือวิธีการที่แยบยลจึงจะสามารถให้คนเลิกนับถือลัทธิอันเป็นความเชื่อของเขาแล้วให้เขามานับถือพระพุทธศาสนา นั้นหมายความว่าพระพุทธเจ้าจะต้องมีศักยภาพที่เหนือกว่าเจ้าลัทธิทั้งหลายเหล่านั้น จึงจะสามารถเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเดิมของเขาได้ พระพุทธเจ้าเป็นผู้ชาญฉลาดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก เมื่อทรงเห็นว่าคำสอนส่วนใดพอที่จะประยุกต์เข้ากันได้กับความเชื่อเดิมของประชาชนซึ่งเป็นส่วนที่ดีอยู่แล้ว พระองค์ก็จะอนุโลมตาม และบางส่วนก็ยังบกพร่องอยู่บ้าง ก็ทรงนำมาแก้ไขเพิ่มเติมให้ดีขึ้นกว่าเดิม หากส่วนใดที่เป็นการสอนให้คนหลงผิด หลงมกมายไร้สาระ พระองค์ก็จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงทั้งหมด พร้อมกันนั้นยังมีการเสนอหลักการแนวใหม่ที่ยังไม่มีใครทำมาก่อนให้ประชาชนได้ทราบ นั่นก็คือหลัก นรก สวรรค์ เป็นต้นพระพุทธเจ้าทรงมีหลักการและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี คือก่อนที่พระองค์จะทำการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนนั้น ได้เตรียมการถึง 2 ครั้ง ก่อนที่จะส่งพระอรหันต์สาวก 60 รูปไปช่วยประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนา ครั้งที่ 2 เมื่อวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 หรือ วัน จาตุรงคสันนิบาต ซึ่งเป็นวันที่พระอรหันต์สาวก 1,250 รูป มาประชุมพร้อมกันที่เวฬุวันมหาวิหาร แคว้นมคธ ในครั้งนั้น

พระองค์ทรงประธานหลักการอันเป็นหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า โอวาทปาติโมกข์ เพื่อให้พระสงฆ์สาวกนำไปเผยแผ่แก่ประชาชนในโอวาทปาติโมกข์นั้น

พระองค์ทรงใช้สื่อบุคคลช่วยในการเผยแผ่ และทรงเน้นคุณสมบัติของผู้เผยแผ่โดย ประกาศหลักการ 3 ประการ (ขุ.ปฎิ. 31/279/180) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) อันเป็นหัวใจสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ว่า

1. การไม่ทำบาปทั้งปวง
2. การทำกุศลให้ถึงพร้อม
3. การทำจิตใจให้บริสุทธิ์

ดังนั้น วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระองค์ จึงเริ่มมีขึ้นทั้งหลักการและหลักปฏิบัติ แตกต่างกันไปตามกาลเทศะ และบุคคลที่จะทรงสั่งสอนในพระพุทธศาสนาให้มีแพร่หลายออกไปในทุกสารทิศ มีผู้ศรัทธาเลื่อมใส เคารพยำเกรงในพระรัตนตรัยน้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติตาม โดยวางหลักการไว้

2 หลักประโยชน์ 3 ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การประกาศพระพุทธศาสนาโดยยึดหลักประโยชน์และความสุขของมหาชนเป็นที่ตั้งถือเป็นวัตถุประสงค์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาดังที่พระพุทธเจ้าทรงประธานโอวาทให้แก่เหล่าพระสาวกชุดแรกที่ทรงส่งให้ไปประกาศพรหมจรรย์ ว่า

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มากเพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์อย่าได้ไปทางเดียวกัน สองรูปจงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วนสัตว์ทั้งหลายที่มีธุลินัยนตาน้อยมีอยู่ ย่อมเลื่อมเพราะไม่ได้ฟังธรรม จักมีผู้รู้กล่าวถึงธรรม พระพุทธพจน์นี้ เป็นเครื่องชี้ชัดถึงบทบาทสำคัญของการสื่อหลักธรรมในพระพุทธศาสนาโดยเป็นหลักการและนโยบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของเหล่าพุทธสาวกจนตราเป็นปัจจุบันนี้ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่มนุษย์ โดยหลักการก็คือ ให้เกิดประโยชน์สุขตามพุทธประสงค์ 3 ประการ (ขุ.จ. 30/673/333) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) คือ

- 1) ติณฐัมมิกัตถะ คือ ประโยชน์ในปัจจุบัน

2) สัมปรายิกัตถะ คือ ประโยชน์เบื้องต้น

3) ปรมัตถ์ หรือ ปรมัตถะ คือ ประโยชน์อย่างสูงสุด

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงมุ่งที่จะพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ที่มองประโยชน์ทั้งที่จะเกิดกับตนเองและผู้อื่น มีสติเป็นตัวจัดความประมาท โดยตระหนักถึงผลของกุศลกรรมเป็นตัวกำหนดทิศทางการทำให้เกิดประโยชน์ทั้ง 3 (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2541: 52) คือประโยชน์สุขถือเป็นความชัดเจนในคำสอน พุทธศาสนามุ่งหมายความสุขด้วยข้อปฏิบัติให้ถึงสุข มิใช่บรรลุด้วยความทุกข์ แต่มีข้อที่ต้องระวังก็คือผู้ปฏิบัติต้องไม่ติดใจหลงใหลในความสุขที่เกิดขึ้นแก่ตน ไม่ปล่อยให้ความสุขที่เกิดขึ้นนั้นครอบงำจิตใจของตน ต้องเป็นอิสระสมบูรณ์จากกิเลสทั้งปวง จึงถือเป็นความสุขที่เป็นจุดหมายปลายทางทางพระพุทธศาสนาประโยชน์สุข 3 ประการที่ยกไว้เบื้องต้น จะเกิดขึ้นด้วยการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยกระทำให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองก่อน ในขณะเดียวกันก็มองถึงเพื่อนมนุษย์รอบข้างด้วยการแผ่เผยประโยชน์ที่ตนได้ปฏิบัติตามจนเกิดผล ดังพุทธดำรัสว่า บุคคลผู้พิจารณาเห็นประโยชน์ของตน สมควรแท้ เพื่อที่จะทำกิจของตนให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท หรือว่าบุคคลผู้พิจารณาเห็นประโยชน์ของผู้อื่น สมควรแท้เพื่อที่จะทำกิจของผู้อื่นให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท หรือบุคคลผู้พิจารณาเห็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย สมควรแท้เพื่อที่จะทำกิจของทั้ง 2 ฝ่ายให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท

3. หลักไตรสิกขา หลักจริยธรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ไตรสิกขาเป็นหลักธรรมที่สำคัญในการพัฒนาชีวิตทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์เรียกว่าได้แก่ ศีลสิกขา จิตสิกขา ปัญญาสิกขา หรือ ศีลสิกขา ศีลสิกขา จิตสิกขา ปัญญาสิกขา ซึ่งนับว่าเป็น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษาในพระพุทธศาสนาโดยลำดับธรรมที่ พระพุทธเจ้าสอนให้ปฏิบัติทุกประการรวมลงในหลักไตรสิกขานี้ ศีลสิกขาเกี่ยวกับความประพฤติทั้งปวง จิตสิกขาเกี่ยวกับภาวะทางจิตใจทุก อย่าง ปัญญาสิกขาเกี่ยวกับความรู้ความเห็นทุกประการ คนเราทุกคนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต้องมีความ ประพฤติของตน ต้องมีจิตใจของตน ต้องมีความรู้ความเห็นของตน จึงมีหน้าที่หรือมีความสมควรจะ พึงศึกษาในเรื่องเหล่านี้ ซึ่งเป็นการศึกษาเรื่องตนแท้ ๆ และต้องศึกษาอยู่เรื่อยไปจึงจะมีความเฉลียวฉลาดต่อตนเองอยู่เสมอ ไม่เช่นนั้นก็จะโง่เขลาต่อตนเอง ฉะนั้นไตรสิกขาของพระพุทธเจ้า จึงจำเป็น แก่ชีวิตร่างกาย หยุดหยาใจเมื่อใดก็ตาย

เมื่อนั้น หยุดศึกษาเมื่อใดก็ตายจากความดีและความรู้เมื่อนั้น คนตายย่อมไม่มีความรู้สึกตัว คนที่ไม่รู้จักตนเองจึงเหมือนคนตาย ไตรสิกขาของพระองค์จึงเป็นหลักที่ บริสุทธิบริบูรณ์และรวบรัด เข้าใจง่ายมีเหตุผล ปฏิบัติ ให้สำเร็จผลได้จริง องค์ประกอบของไตรสิกขา มี 3 อย่าง

1) ศีล คือ ความประพฤติดีทางกาย และวาจา ความเป็นปกติทางกาย วาจา เป็นเรื่องของการฝึกในด้านพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เคยชิน เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกศีลก็คือวินัย วินัยเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ เพราะว่าวินัยเป็นตัวจัดเตรียมชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนา โดยจัดระเบียบความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมให้เหมาะกับการพัฒนาและเอื้อโอกาสในการที่จะพัฒนา เมื่อฝึกได้ผลจากคนมีพฤติกรรมเคยชินที่ดีตาม

วินัยนั้นแล้วก็เกิดเป็นศีล ดังนั้นโดยสรุป วินัยจะมาในรูปของการฝึกพฤติกรรมเคยชินที่ดี และการจัดสภาพแวดล้อมที่จะป้องกันไม่ให้มีพฤติกรรมที่ไม่ดี แต่เอื้อต่อการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์การปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดความถูกต้องดีงามทางกายและวาจานั้น บุคคลต้องปฏิบัติตามหลักที่เรียกว่า ศีล พื้นฐาน

2. สมาธิ คือ ความตั้งมั่นของจิต หรือภาวะที่จิตแน่วแน่ต่อสิ่งที่กำหนด ไม่ฟุ้งซ่านส่ายไป จิตตั้งมั่นในลักษณะที่พร้อมที่จะปฏิบัติงาน การฝึกอบรมสมาธิเป็นเรื่องของการฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ได้แก่การพัฒนาคุณสมบัติด้านต่างๆ ของจิต ทั้งในด้านคุณธรรม เช่น ความเมตตากรุณาความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในด้านความสามารถของจิต เช่น ความอิมใจ ความร่าเริง เบิกบานใจความสดชื่นผ่องใส ความรู้สึกพอใจ อันประกอบด้วย ญาณ 5 (เสามนัส โปตระ นันทน, 2545: 173) ย่อมเกิดเฉพาะผู้เจริญสมาธิ

3. ปัญญา คือ ความรอบรู้ รู้ทั่ว เข้าใจ ลึกซึ้ง การนำองค์ประกอบด้านปัญญามาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างวินัยในตนเองนั้น นำมาใช้ในการคิด โดยเชื่อว่าการคิดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการเสริมสร้างวินัยในตนเอง การที่บุคคลจะมีวินัยในตนเองนั้น จะต้องมีความรู้ชัดถึงประโยชน์ คุณค่า และความสำคัญของการมีวินัยที่ดี เห็นว่าวินัยเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตเจริญก้าวหน้า ดังนั้นการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเอง จะต้องคำนึงถึงการให้ผู้เข้ารับการฝึกได้มีโอกาสคิดพิจารณา จนเกิดความรู้ชัดในสิ่งที่ตนเองฝึก นอกจากนั้นเมื่อผู้เข้ารับการฝึกมองเห็นประโยชน์ คุณค่า และความสำคัญของการฝึกแล้ว ยังก่อให้เกิดผลโดย

อัตโนมิติต่อต้านจิตใจและด้านพฤติกรรมให้ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นปัญญา หรือความรู้ในพระพุทธศาสนามีแหล่งที่มา 3 ประการ ปัญญาจึงมี 3 ประเภท (เสถียรพงษ์ วรรณปก, 2544: 42) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า เมื่อพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงค้นพบสัจธรรมของชีวิต และวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ อันเป็นปัจจัยเกี่ยวเนื่องเป็นผลต่อความทุกข์ในชีวิตของมนุษย์แล้วทรงเน้นเรื่องการเกิดทุกข์และการดับทุกข์เป็นสำคัญธรรมะที่พระองค์ตรัสรู้ได้เป็นเพียงหนทางปฏิบัติที่คนแต่ละคนจะพ้นทุกข์เท่านั้น หากแต่ยังช่วยให้สังคมพ้นจากความทุกข์ด้วย ทางที่นำไปสู่ความดับทุกข์ทั้งสิ้นที่เรียกว่าอริยมรรคนั้นจัดออกมาเป็นการศึกษาอบรมหรือกระบวนการพัฒนามนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนาซึ่งก็คือ ไตรสิกขานั้นเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมการพัฒนามนุษย์ในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางกายและสังคม (ศีลสิกขา) การพัฒนาทางอารมณ์ (จิตสิกขา) และการพัฒนาปัญญา (ปัญญาสิกขา) หลักไตรสิกขา จึงนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามนุษย์ได้ในทุก ๆ ด้าน

ดังนั้น พุทธวิธีหรือหลักการและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่เรียกว่าโอวาท 3 ประการ หลักประโยชน์ 3 และหลักไตรสิกขา เพื่อให้พระสงฆ์สาวกนำไปเผยแผ่แก่ประชาชน พระองค์ทรงใช้สื่อบุคคลช่วยในการเผยแผ่คำสอน เพื่อให้หลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปในทุกสารทิศ โดยเป็นหลักการและนโยบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของเหล่าพุทธสาวกจนตราប់เท่าปัจจุบันนี้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงมุ่งที่จะพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ที่มองประโยชน์ทั้งที่จะเกิดกับตนเองและผู้อื่นและถือเอาประโยชน์ของมหาชนเป็นหลักใหญ่ โดยใช้หลักไตรสิกขาซึ่งเป็นหลักธรรมที่สำคัญในการพัฒนาชีวิตทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้สงบสุข ไตรสิกขานั้นเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมการพัฒนามนุษย์ในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางกายและสังคม การสอนของพระพุทธเจ้าจะถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนไปยังผู้รับ ให้เข้าใจง่ายและจดจำได้ง่ายที่สุด นอกจากนั้นยังได้มีการจำแนกกลุ่มผู้รับ เป็นกลุ่ม ๆ ในการรับข้อมูลนั้น ๆ

สรุป

แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสม ในช่องทางสื่อออนไลน์โซเชียล ต่าง ๆ เช่น การเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ เว็บไซต์ ยูทูบ

สื่อออนไลน์ต่าง ๆ ในปัจจุบันจึงมีความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมาก บุคลากรทางพระพุทธศาสนาจึงต้องศึกษาเรียนรู้ การจัดการเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าถึงหลักธรรมคำสั่งสอน และน้อมนำคำสอนนั้นไปประพฤติปฏิบัติได้ทั่วถึง วิธีการเผยแผ่พุทธศาสนาผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้เข้าถึงสังคมยุคใหม่หรือคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะประชาชนที่ไม่ค่อยมีเวลาไปปฏิบัติธรรม ฟังเทศน์ หรือ ศึกษาพระธรรมคำสอนที่วัดเหมือนสมัยอดีตที่ผ่านมา การเผยแผ่พระธรรมคำสอนผ่านสื่อออนไลน์ จึงเป็นอีกทางเลือกอีกทางเลือกที่สามารถทำให้เข้าถึงประชาชนได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว และกว้างขวางมากที่สุด ไม่จำกัด บุคคล เวลา และสถานที่ ผู้ใช้อยู่ที่ไหนเวลาใดก็สามารถที่จะเข้าไปศึกษาพระธรรมคำสอนได้ตลอดเวลาตลอดกาล เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับบุคคลที่ไม่มีเวลาในการปฏิบัติธรรม การเข้าวัด ฟังธรรม เพื่อเป็นข้อคิดธรรมะสะกิดใจ หรือ ปลุกให้ตื่นเพื่อจะได้ละเว้นจากการทำความชั่ว โดยอาศัยหลักคำสอน คือ โอวาทปาฏิโมกข์ หลักประโยชน์ หลักไตรสิกขา หลักการทั้ง 3 นี้ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกไปทุกสารทิศ จนถึงปัจจุบัน โดยเป็น หลักการและนโยบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของเหล่า พุทธสาวก จนตราเป็นปัจจุบันนี้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงมุ่งที่จะพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ที่มองประโยชน์ทั้งที่จะเกิดกับตนเองและผู้อื่นและถือเอาประโยชน์ของมหาชนเป็นหลักใหญ่ โดยใช้หลักไตรสิกขาซึ่งเป็นหลักธรรมที่สำคัญในการ พัฒนาชีวิตทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้สงบสุข หรือได้กับมาประพฤติปฏิบัติธรรม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

พระครูสังฆรักษ์พิทยาณธโร (ปิยวรากุล). (2561). ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยยุคดิจิทัล. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธงชัย สุนทรจาโร (ธนวัฒนกุล). (2561). แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2540). *ไอที ภายใต้วัฒนธรรมแห่งปัญญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2541). *พุทธธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

วิกิพีเดีย. (2566) *สังคมออนไลน์*. เรียกใช้เมื่อ 9 เมษายน 2566 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>.

เสถียรพงษ์ วรรณปก. (2544). *พุทธวิธีการสอนจากพระไตรปิฎก*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

เสามันัส โปตระนันท์. (2545). *พระไตรปิฎกฉบับย่อ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.